

چرا امریکا پای میز مذاکره آمد؟

روایت دوفشار سیاسی و اقتصادی پس از جنگ

یادداشت - ۱

نگاه رهبر شهید انقلاب به معیشت مردم و اقتصاد

ایرج ندیمی

معیشت مردم و عدالت اجتماعی از مهم‌ترین محورهای فکری رهبر شهید انقلاب بوده؛ رویکردی که در آن، فنی بلکه عرصه‌ای برای تحقق عدالت، مبارزه با

فساد و میدان نقش‌آفرینی مردم به‌ویژه نسل جوان تلقی می‌شد. بررسی دیدگاه‌ها و رفتارهای عملی ایشان نشان می‌دهد که اقتصاد مردمی، تقویت بخش خصوصی و تعاونی، حمایت از افشار آسیب‌پذیر و کاهش وابستگی به نفت، از ارکان اصلی این نگاه بوده‌است. در نگاه رهبر شهید انقلاب، مبارزه با فساد اقتصادی پیش از هر چیز باید از سطح رفتار و سبک زندگی مسولان آغاز می‌شد. از همین رو، ایشان در زندگی فردی و خانوادگی خود تلاش داشتند الگویی از ساده‌زیستی و پرهیز از فعالیت‌های اقتصادی شخصی ارائه دهند. این رویکرد، حامل پیامی روشن برای جامعه و مدیران کشور بود؛ اینکه سخن گفتن از مبارزه با فساد زمانی برای مردم باورپذیر می‌شود که مسولان خود در عمل از هر گونه تعارض منافع و بهره‌برداری اقتصادی دوری کنند. به همین دلیل، نه‌خودایشان و نه اعضای خانواده‌شان در فعالیت‌های اقتصادی حضور نداشتند و سبک زندگی ساده‌اشان به عنوان نشانه‌ای از همین رویکرد تلقی می‌شد. یکی از مهم‌ترین پایه‌های نگاه اقتصادی رهبر شهید بخش خصوصی بود. از آغاز انقلاب، ایشان بر این باور بودند که اقتصاد کشور نباید صرفاً بر محور دولت اداره شود، بلکه باید فرصت‌های بیشتری برای فعالیت‌های اقتصادی مردم و بازار فراهم گردد. در این چارچوب، بخش خصوصی به عنوان موتور محرک اقتصاد و یکی از عوامل اصلی پویایی تولید و اشتغال مورد توجه قرار داشت. این نگاه در مقاطعی با برخی دیدگاه‌های متماثل بیه اقتصاد دولتی و گرایش‌های سوسیالیستی در ساختار تصمیم‌گیری کشور تفاوت داشت، اما ایشان بر ضرورت افزایش نقش مردم در اقتصاد تأکید می‌کردند. در کنار بخش خصوصی، اقتصاد تعاونی نیز جایگاه ویژه‌ای در منظومه فکری ایشان داشت. تعاونی‌ها از نگاه رهبر شهید انقلاب، نهادی از مشارکت جمعی در اقتصاد و ابزاری برای گسترش عدالت اقتصادی محسوب می‌شدند. حمایت‌های ایشان از نهادهای ساختارهای مرتبط با بخش تعاون، از جمله اتاق تعاون و وزارت تعاون، نشان می‌دهد که فعالیت‌های اقتصادی دیگر در نگاه رهبر شهید انقلاب، تنها به منظور تأمین رفاه و رفاه اجتماعی نبوده، بلکه به عنوان ابزاری برای تحقق عدالت و تقویت عدالت اجتماعی محسوب می‌شد. رهبر شهید انقلاب، نگاه اقتصادی خود را در چارچوب مفهوم عدالت اجتماعی تعریف می‌کرد. این نگاه، پایه‌های اساسی اقتصاد اسلامی را شکل داد. این نگاه در واقع ناظر به تقویت بخش خصوصی و مصرف‌محور بود. از دیدگاه ایشان، اقتصادی که بر خام‌فروشی منابع طبیعی و مصرف‌گسترده کالاها وارداتی استوار باشد، در نهایت به تضعیف توان تولید داخلی و هدرفت ثروت ملی منجر می‌شود. بنابراین، حرکت به سمت اقتصاد تولیدمحور نه تنها یک ضرورت اقتصادی بلکه یک راهبرد برای حفظ ثروت ملی و ارتقای سطح زندگی مردم محسوب می‌شد. در کنار این سیاست‌ها، رهبر شهید انقلاب توجه ویژه‌ای به نظام‌های حمایتی و رفاهی داشتند. در نگاه ایشان، دولت و نهادهای عمومی باید از طریق نگاه کارهای حمایتی، امدادی و بیمه‌ای از افشار آسیب‌پذیر حمایت کنند. از همین رو، نهادهایی همچون کمیته امداد، بنیاد مستضعفان و بنیاد شهید در چارچوب حمایت از افشار مختلف جامعه مورد توجه قرار داشتند. این نهادهای باهدف کاهش فشارهای اقتصادی بر افشار محروم و ایجاد نوعی تضمین اجتماعی برای زندگی آنان شکل گرفته و تقویت شدند. در حوزه سیاست‌گذاری کلان نیز عدالت اجتماعی یکی از مفاهیم کلیدی در دیدگاه ایشان بود. عدالت اجتماعی در این چارچوب به معنای توزیع عادلانه ثروت و فرصت‌های اقتصادی در جامعه تلقی می‌شد. رهبر شهید انقلاب بر این باور بودند که سیاست‌های اقتصادی باید به گونه‌ای طراحی شوند که فاصله‌های طبقاتی کاهش یابد و امکان بهره‌مندی گسترده‌تر مردم از منابع و فرصت‌ها فراهم شود. به همین دلیل، در مباحث مربوط به بودجه‌ریزی اقتصادی نیز بر ضرورت توجه به عدالت اجتماعی تأکید می‌کردند. از دیگر زیرساخت‌ها و پروژه‌هایی بود که بتواند به نفع‌های زیرساخت‌های مختلف، پیگیری طرح‌های زیرساختی و عمرانی به عنوان یکی از ابزارهای تسهیل زندگی مردم مطرح می‌شد. این پروژه‌ها از نگاه ایشان، علاوه بر بهبود شرایط زندگی مردم می‌توانستند زمینه ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی در مناطق مختلف کشور را نیز فراهم کنند. در جلسات و دیدارهایی که با مسولان و نمایندگان مجلس برگزار می‌شد، رهبر شهید انقلاب بارها بر پیوند میان تولید، اشتغال و صادرات تأکید داشتند. **ادامه در صفحه ۲**

تقاوت

نیاز اقتصاد ایران

جنگ تحمیلی علیه ایران بیش از یک میلیارد بشکه از مجموع عرضه نفت جهان را از بین برده است

موج بعدی افزایش قیمت نفت با ذخیره‌سازی آغاز می‌شود

صفحه ۳

«تعادل»: روند معاملات بازار سهام را بررسی می‌کند

سبزپوشی بورس در سایه احتیاط

آخرین روز معاملاتی هفته با سبزپوشی شاخص‌های بورس به پایان رسید، اما تداوم صف‌های فروش و خروج نقدینگی از بازار نشان داد که بخش قابل توجهی از سهامداران ترجیح داده‌اند پیش از آغاز تعطیلات چندروزه، سرمایه خود را نقد کنند. معاملات آخرین روز کاری هفته اگرچه بارش شاخص‌های اصلی بازار سرمایه همراه بوده، اما این رشد نتوانست فضای احتیاطی حاکم بر معاملات غلبه کند. در بسیاری از نمادها همچنان صف‌های فروش پایدار بوده و روند خروج نقدینگی از بازار ادامه پیدا کرد؛ موضوعی که نشان می‌دهد معامله‌گران بیش از آنکه به رشد شاخص‌ها توجه کنند، مدیریت ریسک و حفظ نقدینگی خود را اولویت قرار داده‌اند. بررسی جریان معاملات نشان می‌دهد...

نسخه بخش خصوصی برای پایان ناترازی برق

اصلاح قیمت‌ها به جای خاموشی صنایع

کارشناسان، نمایندگان دولت، مجلس و بخش خصوصی در نشست تخصصی «برنامه‌ریزی توزیع بهینه برق صنایع» یا تأکید بر اینکه ریشه ناترازی برق در ضعف اقتصاد این صنعت و قیمت‌گذاری دستوری است، خواستار اصلاح ساختار مالی صنعت برق، اولویت‌بخشی به تأمین برق واحدهای تولیدی و پرهیز از تحمیل بار کمبود انرژی به صنایع شدند؛ در این نشست همچنین اعلام شد صنعت برق برای تحقق اهداف برنامه هفتم توسعه به ۳۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز دارد. در نشست تخصصی «برنامه‌ریزی توزیع بهینه برق صنایع» که به همت اتاق بازرگانی تهران و...

یادداشت - ۳

وقتی شفافیت بورس قربانی سیاست زدگی می‌شود

هابیل خاوری

در روزهای اخیر، تماشای تغییر مسیرهای اصلاحی سهم‌ها، صف‌های فروش به سف خرید و بالعکس، به تصویر تکراری بورس تهران تبدیل شده است. بازاری که گویی «مار گریزه» شده و با هر خبر سیاسی چه واقعی و چه شایعه سرعیا واکنش نشان می‌دهد. این وضعیت نشان دهنده آن است که پارادایم غالب در بازار سرمایه از تحویل بنیادی به معامله‌گری خبری تغییر جهت داده است، چرخشی که اگر متوالیان امر برای آن چاره‌ی نیندیشند، می‌تواند به سستی مبرک برای اعتماد و نقدینگی بلندمدت بازار تبدیل شود.

بازار سرمایه این روزها شرایطی را تجربه می‌کند که بسیاری از فعالان قدیمی آن را سیاست‌زدگی مفرط می‌نامند. سرمایه‌گذاران، خسته از نوسانات پی‌درپی و زخم‌خوردن بار بار از گدشته، دیگر به بر اساس صورت‌های مالی و سودآوری آتی شرکت‌ها، بلکه بر اساس اخبار لحظه‌ای و گمانه‌زنی‌های سیاسی تصمیم می‌گیرند. در چنین فضایی، وقتی خبر منفی کوچک منتشر می‌شود، خروج پول حقیقی بلافاصله آغاز و وقتی خبری مثبت مخابر می‌شود، سیل نقدینگی بازار را به سمتی می‌برد که حتی برای تحلیلگران هم غیرمنطقی به نظر می‌رسد. این مدل سرمایه‌گذاری تا حدودی در بازارهای نوظهور دیده می‌شود، اما در بازارهای توسعه‌یافته، صرف ریسک سیاسی در بازارهای توسعه‌یافته، صرف ریسک سیاسی نیست. وقتی بازار شرطی شده و صرفاً به دنبال تغییر قیمت است، وقتی سبایه تنش‌های منطقه‌ای یا ابهامات مذاکرات بر سر بازار سنگینی می‌کند، ریسک سیستماتیک به اندازه‌ای بزرگ می‌شود که حتی شرکت‌هایی با بنیادی قوی و سودآوری بالا نیز از گزند فروش‌های هیجانی در امان نمی‌مانند.

تکلیه قابل تأمل اینجاست که اخبار سیاسی مستقیماً به انتظارات نسبت به نرخ ارز ترجمه می‌شوند. اخبار منفی، انتظارات تورمی و رشد دلار را تقویت کرده و ناخودآگاه تقاضا برای سهام صادراتی و دلاری محور را افزایش می‌دهد. در مقابل، اخبار مثبت با فروش کاهش یا ثبات دلار، فشار فروش را بر این دسته‌ها تحمیل می‌کند. این در حالی است که تفکیک بازار سرمایه به دو بخش دلار و ریالی اگرچه یک ادبیات تاریخی است، اما در تحلیل‌های عمیق، بیش از حد ساده‌انگارانه است، چرا که تحولات سیاسی نه فقط قیمت‌ارز، بلکه هزینه‌های مبادلات، تداوم فعالیت صادراتی و در نهایت سودآوری و واقعی شرکت‌ها در میان مدت دستخوش تغییر می‌کند. تداوم این وضعیت، کارایی بازار را به چالش کشیده است. وقتی بازار شرطی شده و صرفاً به دنبال بالا و پایین می‌شود، تحلیل بنیادی فرصت‌گرا نیز بی‌اثر نمی‌ماند. این مدل سرمایه‌محور، پتانسیل تبدیل شدن به یک چرخه معیوب را دارد؛ چرخه‌ای که در آن بازار به جای مکانیسم تخصیص بهینه سرمایه، به زمین بازی نوسان‌گراان خبری تبدیل می‌شود.

ادامه در صفحه ۷

وداع با امام شهید

رییس جمهور: تشییع رهبر شهید باید نماد وحدت ملی باشد

حدود ۳۰۰ انسان رسانه و بلاگر خارجی در برنامه حضور دارند.

سخنگوی ستاد تشییع رهبر شهید انقلاب در پایان مطلب خود آورده است: این تعداد خبرنگار، عکاس، تصویربردار، ریس پویشش یک رویداد در تاریخ جمهوری اسلامی ایران، عدد انحصاری و منحصر به فرد است که مشابه دیگری نداشته‌است.

رییس جمعیت «فولنوالعمل» لبنان بر نقش محوری رهبر شهید انقلاب در وحدت اسلامی، حمایت از مستضعفان و گسترش گفت‌وگو مقاومت تأکید کرد و گفت: این رویکرد توانسته است از سطح منطقه فراتر رفته و به یک الگوی فراگیر در جهان اسلام تبدیل شود.

«شیخ‌احمدالقطان» باتیبن دیدگاه خود در بار شخصیت و رویکرد آیت‌الله سید علی خامنه‌ای رهبر شهید انقلاب اظهار کرد که بر جسسته‌ترین ویژگی این رویکرد در تقویت وحدت امت اسلامی، اعتقاد به قدرت بر خاسته از اتحاد و تلقی وحدت به عنوان یک تکلیف دینی بوده‌است.

وی با استناد به آیات قرآن کریم گفت که رهبر شهید همواره بر این باور بود که امت اسلامی باید در قالب امتی واحد عمل کنند و از تفرقه و پراکندگی فاصله بگیرد و تلاش برای تحکیم پیوندهای محبت و برادری میان مسلمانان از اصول ثابت این رویکرد بوده و وحدت، یک باور ایمانی ریشه‌دار محسوب می‌شد.

رییس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با بیان اینکه «شهید» با شهادت پایان نمی‌یابد، بلکه آغاز می‌شود، گفت: رهبر شهید، شخصیتی خالص، بی‌شائبه و صاحب‌نظر در عرصه‌های فقه، علوم قرآنی، تاریخ، فرهنگ، ادبیات، اقتصاد هنر بود و در موضوع‌شناسی، در تاریخ تشیع به می‌ماند به شمار می‌رفت.

آیت‌الله علی‌اکبر رشاد، روز چهارشنبه در نخستین نشست همایش بین‌المللی «مکتب امام‌مجاهد شهید» تبیین اندیشه، سیره و حکمرانی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (قدس‌الله‌نفسه‌الزکیه) که در فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی برگزار شد، اظهار داشت: شهید با شهادتش پایان‌یابد، بلکه آغاز می‌شود.

وی افزود: تعبیر «نار» به معنای انتقام گرفتن، قصاص کردن

و افزود: شخصیت‌های مذهبی و علمی بیش از ۹۰ کشور جهان برای حضور اعلام آمادگی کرده‌اند. همچنین رهبر شهید، حضور زبیرهای فرهنگی و جبهه مقاومت، برنامه‌ریزی‌های ویژه‌ای با محوریت نیروی قدس در حال انجام است.

مومنی با قدر دانسی از حرکت جهادی رسانه ملی و سایر رسانه‌ها در تبیین محتوایی و فرهنگی مراسم گفت‌وگرای جلسات کارگروه رسانه با همکاری دفتر حفظ و نشر آثار رهبر شهید، منجر به تدوین شعارها و نمادهای فرهنگی مناسب شد که باعث تقویت حرکت فرهنگی مادر سطح کشور شده‌است.

وزیر کشور با تأکید بر اولویت امنیت و سلامت مردم اظهار داشت: از طریق شورای عالی امنیت ملی، جلسات تخصصی امنیتی در تهران، قم و خراسان، زودی برگزار شده و تمامی «رهبر شهید انقلاب» با عنوان بدرقه آقای شهید ایران با ارایه گزارشی از روند آماده‌سازی‌ها اظهار داشت: فرآیند برنامه‌ریزی این مراسم با پیام و نامه رهبر انقلاب آغاز و با محوریت شورای عالی امنیت ملی و با مدیریت سرسرد انصاری، شکل اصلی کار و ملاحظات اساسی مورد نظر بیت‌شرفی، با همکاری وزارت کشور و شورای امنیت کشور تدوین شد.

وزیر کشور با اشاره به نقش دولت در این فرآیند گفت: بر اساس تأکید هیات دولت و ریاست جمهوری، «ستاد ملی وزارت امور خارجه و دفتر امور بین‌الملل دفتر رهبری، اقدامات گسترده‌ای در اقدامات وجود ندارد.

وی افزود: با ورود تمامی دستگاه‌های ذی‌ربط به این حرکت ملی و برگزاری جلسات مستمر کمیته‌ها، روند اجرایی با سرعت و دقت بالایی پیش می‌رود و در حال حاضر هیچ‌گونه عقب‌ماندگی در اقدامات وجود ندارد.

مومنی تصریح کرد: در برنامه‌ها از روز جمعه ۱۲ تا مراسم ادای احترام به پیکر مطهر و دیدار با خانواده گرفتار ایشان در تهران آغاز خواهد شد.

وزیر کشور در بخش دیگری از سخنانش خود به ایجاد بین‌المللی این مراسم پرداخت و اظهار داشت: با همکاری وزارت امور خارجه و دفتر امور بین‌الملل دفتر رهبری، اقدامات گسترده‌ای در حوزه مهمانان خارجی صورت گرفته است. تاکنون بیش از ۴۰ کشور اعلام آمادگی کرده‌اند که سران و مقامات خود را برای شرکت در این مراسم اعزام کنند.

یادداشت - ۲

فرصت‌های اقتصادی در گسترش مبادلات با امریکا

مطرح بوده و اهمیت بسیاری دارند؛ مفاهیمی که اساس تجارت بین‌الملل را شکل می‌دهند. بر اساس این نظر، هر کشور باید کالاها و خدماتی را تولید کند که در آنها کارآمدتر است و در مقابل، کالاها را که دیگر کشورها با کیفیت بهتر یا هزینه کمتر تولید می‌کنند از طریق تجارت تأمین کند. اگر به رفتار مصرفی جامعه ایران نگاه کنیم، می‌بینیم که مردم در عمل همین منطق اقتصادی را دنبال می‌کنند. برای مثال، در بسیاری از شهرهای ایران بخش قابل توجهی از مردم از تلفن‌های همراه یا رایانه‌های ساخت شرکت‌های امریکایی مانند اپل استفاده می‌کنند. دلیل این انتخاب نیز صرفاً نام کشور سازنده نیست، بلکه کیفیت فناوری و کارایی بالاتر این محصولات است. به بیان ساده، مصرف‌کننده ایرانی به دنبال محصولی است که کیفیت بهتر و ارزش اقتصادی بیشتری ارائه دهد. همین منطق، با او را پیش مطرح می‌شود که چرا در حوزه برخی کالاهای دیگر، به‌ویژه کالاهای اساسی یا صنعتی، چنین مشکوری با واکنش‌های متفاوتی روبه‌رو شده و موافقان و مخالفان هر کدام دیدگاه‌های خود را مطرح می‌کنند. با این حال، آنچه بیش از هر چیز اهمیت دارد، نگاه اقتصادی و مبتنی بر منطق بازار به این مساله است. در اقتصاد مفاهیمی مانند «مزیت نسبی» و «مزیت مطلق»

پس از تفاهم اخیر میان ایران و امریکا، بحث در بار امکان خرید برخی کالاهای اساسی و مورد نیاز ایران از بازار امریکا دوباره در فضای اقتصادی کشور مطرح شده است. این موضوع موافقان و مخالفان خود را دارد. اما از نگاه برخی اقتصاددانان، نتایجی به سبب واردات و صادرات می‌تواند بخشی از مسیر بهبود کارایی اقتصاد و ارتقای جایگاه ایران در شاخص‌های افزایش بهره‌وری و ارتقای کیفیت کالاها خدمات نیارمند گسترش روابط تجاری و استفاده از مزیت‌های بازارهای مختلف جهانی است. باطل بحث در بار امکان خرید برخی اقلام اساسی و مورد نیاز ایران از ایالات متحده، مطابق روال معمول، چنین موضوعی در فضای اقتصادی و رسانه‌ای کشور با واکنش‌های متفاوتی روبه‌رو شده و موافقان و مخالفان هر کدام دیدگاه‌های خود را مطرح می‌کنند. با این حال، آنچه بیش از هر چیز اهمیت دارد، نگاه اقتصادی و مبتنی بر منطق بازار به این مساله است.

پیمان مولوی

غیر ضروری از ظرفیت‌های دیگر بهره‌بردارند. سوی دیگر، گسترش مبادلات اقتصادی یک مسیر دوطرفه است. همانطور که ایران می‌تواند از بازارهای مختلف کالاها فناوری وارد کند، ظرفیت‌های صادراتی قابل توجهی نیز در اختیار دارد. محصولات مانند فرش، بسته‌های صنعتی و بسیاری از کالاهای کشاورزی و صنعتی ایران می‌توانند در بازارهای جهانی، از جمله بازار امریکا، جایگاه قابل توجهی داشته باشند. بنابراین، افزایش مبادلات تجاری صرفاً به معنای واردات نیست، بلکه می‌تواند فرصت‌های جدیدی برای صادرات نیز ایجاد کند. در این میان، حوزه کالاهای اساسی تنها یکی از بخش‌هایی است که امکان توسعه همکاری در آن وجود دارد. اقتصاد امریکا یکی از بزرگ‌ترین اقتصادهای جهان است و در بسیاری از صنایع، از کشاورزی گرفته تا فناوری‌های پیشرفته، ظرفیت‌های گسترده‌ای دارد. برای مثال در حوزه محصولات کشاورزی مانند سویا یا برخی نهادهای دامی، امریکا یکی از تولیدکنندگان بزرگ جهانی است. دسترسی به چنین بازارهایی می‌تواند در تأمین پایدار برخی نیازهای اقتصادی موثر باشد. با این حال، موضوع تجارت با اقتصادهای بزرگ که نباید صرفاً به چندلقم کالاهای محدود شود، در نگاه کلی، آنچه اهمیت دارد دسترسی به فناوری،

ادامه در صفحه ۲